

sirius

Tema:
Arbetsmiljö,
säkerhet och hälsa

SKOGSINDUSTRINS RÅD FÖR INDUSTRIELL UTVECKLING I SAMVERKAN

Nr 3 2018 | Nyheter från Sirius finns också på www.industrisirius.se

Kvartslånga ronder
ökar säkerheten
sid 6-7

Den egna viljan i centrum

när BillerudKorsnäs
bygger säkerhetskultur

KRÖNIKA:

Din säkerhet och arbetsmiljö

Beteendebaserad Säkerhet, BBS arbetas det med på flera håll i vår bransch. Lite förenklat handlar det om att förstärka/berömma goda och säkra beteenden eftersom det har en mer långsiktig effekt på säkerhetskulturen. Farliga arbetsätt ska naturligtvis också hanteras på lämpligt sätt, men det handlar då om något utanför arbetet med BBS, jag menar att det är viktigt med den avgränsningen för att få förtroende för arbetet med positiv förstärkning.

Den som arbetar enbart eller mest med att på olika sätt straffa felaktigt beteende, kommer att hamna i olika former av ögontjäneri och det är jag övertygad om skapar även andra spänningar och dålig stämning på arbetsplatsen.

Att arbeta rätt och långsiktigt med BBS är otroligt viktigt, inte minst med hänsyn taget till att vi har allt mer slimmade organisationer ute på bruket. Eftersom ledarskapet är så viktigt, kan det vara en god idé att arbeta också med BBSL, där L står för ledarskap. Här gäller att leva som man lär, vill man prioritera säker arbetsmiljö och få till säkra arbetsmiljöbeteenden så duger det inte att lämna över ansvaret enbart till de anställda. Exempelvis säger nästan alla numera att säkerheten går först och att det går före produktionsmål och lönsamhet.

När det sen blir produktionsstörningar så kommer utmaningen, håller chef och underställd kontraktet om säker arbetsmiljö eller är det full produktion så snabbt som möjligt som prioriteras? Jag vet att flera bruk arbetar på ett mycket bra sätt med säkerhetskultur och jag tror att vi bara är i början av det arbetet på de flesta bruk, att förändra säkerhetsklimat och säkerhetskultur är något som tar lång tid och egentligen inte har något slut. Beteendebaserad säkerhet är en del i det arbetet.

Vi har under flera år sett förbättringar i den fysiska arbetsmiljön och idag har vi betydligt färre allvarliga olyckor än vad som var för tjugo år sedan. Arbetet med den fysiska arbetsmiljön, riskfyllda maskiner etc. är något som inte får stanna upp, eller än värre, ta bakåttag när det satsas resurser på beteenden.

Utmaningen är att fortsätta hålla tempot i arbetet med den fysiska arbetsmiljön och samtidigt bli bättre på arbetsmetoder och säkra beteenden. Bra arbetsmiljö lönar sig långsiktigt och för det behöver det få kosta kortsiktigt.

Jag är övertygad om att vi är på rätt väg i branschen med arbetsmiljöarbetet, kom bara ihåg att vägen kanske inte är spikrak och att vägen är lång, men det är rätt väg – det ser vi till.

Lasse Wahlstedt
Förhandlingsombudsman Pappers

INNEHÅLL

Reflektera över konsekvenserna av en olycka 3

Tony Ekemur, operatör på KM5 i Frövi.

Den enskildes drivkraft ökar säkerheten 4-5

Med fokus på säkra beteenden inom Södra 6-7

Boka in Sirius Forum 8

Omslagsbilden visar Robert Ekblom, operatör på KM 5, BillerudKorsnäs Frövi.

”Vi ska fundera på vem som drabbas och reflektera över konsekvenserna av en olycka, inte minst för våra anhöriga”.

Pappers ordförande Lars Karlsson i samtal med Peter Juntti, Massabrukschef och ordförande i ledningsgruppen för TSF, om pågående TSF-arbete i Frövi. Ett bra samarbete mellan fack och företag är avgörande för att lyckas i arbetet med att förbättra säkerhetskulturen på bruket.

Säkerhetstänk måste komma inifrån oss själva - som en egen övertygelse

Insikten om följderna på det privata planet efter en olycka och omtanken om arbetskamraterna är viktiga ingredienser när BillerudKorsnäs bygger vidare på sin säkerhetskultur.

– Vi kan inte bara vara styrda av regler, säger Peter Juntti, massabrukschef på BillerudKorsnäs Frövi när vi tillsammans med pappers ordförande Lars Karlsson diskuterar brukets nya säkerhetstänk.

– Vi ska också fundera på vem som drabbas och reflektera över konsekvenserna av en olycka, inte minst för våra anhöriga.

Den egna drivkraften

Arbetsättet bygger vidare på grunderna i Beteendebaserad säkerhet, BBS. En säkerhetskultur som metodiskt handlar om att hitta, träna på och använda sig av säkra beteenden i vardagsarbetet. Alla deltar i planerade och systematiska samtal om både säkra och riskfyllda beteenden för att varje individ ska fundera och reflektera över sitt eget beteende så att tillbud och olyckor undviks.

Inom BillerudKorsnäs arbetar man syste-

matiskt för att förstärka den enskilde medarbetarens egen drivkraft och motivation.

Värnar varandras säkerhet

– Samtidigt bygger vi relationer inom arbetsplatsen så att det blir mer självklart att vi värnar om varandras säkerhet, fortsätter Peter Juntti.

Inga externa konsulter kommer och föreläser när arbetet nu är igång, istället finns ett 20-tal egna medarbetare som är utbildade att leda workshops med fokus på den egna viljan att jobba säkert.

– Kollegor formulerar efter egna erfarenheter och i grupperna möts och diskuterar medarbetare från drift, underhåll och administration tillsammans.

– Jag ser på mig själv att jag tänker annorlunda i vardagen numera, säger Lars Karlsson, jag tar inga osäkra genvägar.

Medarbetarens egen drivkraft

Manfred Maier, med övergripande ansvar inom BillerudKorsnäs-koncernen för skydd och säkerhet, poängterar medarbetarens egen drivkraft att jobba säkert.

– Den inre motivationen är central, säger han. Jag ska veta och förstå varför det är vik-

tigt att tänka säkerhet i alla situationer.

Ordning och reda, styrning och regler har sin givna plats i allt förebyggande arbete.

– Men om inte varje människa förstår varför det är viktigt när vi inte fram. Och dit när vi om vi tillsammans reflekterar över vem som drabbas om något oväntat händer. Alla ska involveras och vara med att diskutera.

Alla koncernens bruk

Det arbetsätt som koncernen nu använder började med att bruket i Gävle intresserade sig för modellen för några år sedan. Den har sedan spridits till alla koncernens svenska bruk.

– Från centralt håll har vi uppmanat att skapa lokala styrgrupper som sedan ska utveckla arbetsättet, hitta nya angreppssätt, skapa nästa steg, säger Manfred Maier.

Han poängterar att det inte finns en nivå då man är klar, när alla är nöjda. Och att lösningar aldrig kan tryckas ner från centralt håll:

– Ägarskapet ligger lokalt och ska leva vidare i linjen. Men måste samtidigt utvecklas på individnivå. Dit är vi på väg men inte riktigt framme ännu.

Att tänka tanken på vad som händer min familj om jag skadas får mig att tänka till en extra gång

Att jobba med ökad säkerhet innebär att jobba med den enskildes drivkrafter. Att alla reflekterar över konsekvenserna av en olycka.

– Vi har ju alla någon form av familj och vi vill ju komma hem helskinnade efter jobbet, säger Tony Ekemur, maskinförare på KM5, BillerudKorsnäs Frövi.

Uppe vid KM5 står maskinen stilla just idag, ett tillfälligt och oplanerat stopp. Svartgula plastband markerar var orsaken till stoppet finns, ingen ska i onödan gå inom riskområdet.

– Det där svartgula bandet är en effekt av det ökade säkerhetstänket här, säger Tonys kollega på våtändan av maskinen, Robert Ekblom.

Reflektera över effekterna

Tony, Robert och de övriga drygt 600 anställda på bruket strax norr om Örebro har under våren diskuterat tillbud och hur man ska agera för att vara skadefria på jobbet. En grundtanke i alla samtal är att reflektera över effekterna av en olycka - inte minst för alla anhöriga:

– Det gör ju att man inser hur viktigt det är att inte vara slarvig, vi vill ju komma hem hela, säger Tony.

– Klockan tre på natten tänker vi inte all-

Robert Ekblom och Tony Ekemur jobbar båda som maskinförare på våtändan på KM5 i Frövi. Just den här dagen har man ett oplanerat stopp - därför de avgränsande banden bakom de båda. Av säkerhetsskäl ska så få som möjligt vistas inom problemområdet.

Omtanken om varandra på jobbet ökar säkerheten för alla

tid klart, fortsätter Robert. Ska man dra en spets när kartongen fastnat och cylindrarna roterar kan olyckan vara framme snabbt. Då behövs en alert kompiskompis som säger ifrån.

Just samsynen på säkerhet betonar båda: – Det är lättare att säga ifrån när kollega agerar riskfyllt om vi ser på säkerhet på samma sätt, säger Robert. Vi pratar säkerhet

i början av varje skift och ju mer vi pratar desto naturligare blir det. Vi har en arbetsplats med roterande valsar, ångventiler och kemikalier, det är självklart att vi alltid måste agera så att vi kommer hem efter jobbet utan skador.

– Och det är också självklart att vi har en omtanke om varandra på jobbet.

När det nya arbetssättet introducerades på BillerudKorsnäs utbildades först ett 20-tal TSF-ledare (tillbud-skadefriledare) eller orienteringsledare som de kallas i dagligt tal. Karin Lack Eriksson, projektledare på anläggningssidan anmälde sitt intresse:

– Jag har jobbat med säkerhetsfrågor i många år och har på nära håll sett hur dramatiskt en svår olycka kan påverka en familj under en hel livstid.

Våga ifrågasätta kompisarna

Hon betonar vikten av att alla ska bry sig om varandra, att våga säga ifrån, våga ifrågasätta kompisarnas beteende. Att alltid ha en

riskanalys med sig i alla moment.

– Det handlar mycket om att vi ska ha modet att ta hand om varandra, säger hon.

Locka fram en inre motivation

Inför första workshopen hon hade med en av grupperna i Frövi var hon lite spänd inför hur hennes kollegor skulle ta emot det nya sättet att tänka; att locka fram känslor och den inre motivationen hos var och en.

– Men trots att det var fredag eftermiddag och solen dessutom sken utanför fönstren var gensvaret enormt - många kom efteråt och tackade i hand och vi tvingades köra ut de sista för att kunna låsa...

”Vi har ju alla någon form av familj och vi vill ju komma hem helskinnade till dem efter jobbet. I stridens hetta är det alldeles för lätt att runda säkerhetstänket - då är det bra om jobbkompisarna går in och säger till.”

Tony Ekemur, operatör/maskinförare på KM5 BillerudKorsnäs Frövi.

”Ju mer vi pratar om tillbud och säkerhet desto naturligare blir det. Omtanken om varandras säkerhet ökar, vi tar inte de där onödiga riskerna längre”

Robert Ekblom, operatör/maskinförare på KM5 BillerudKorsnäs Frövi

”Det krävs mod för att säga ifrån när vi ser arbetskamrater arbeta på ett riskfyllt sätt. Men om vi bygger relationer i gruppen vågar man ta hand om varandra på ett bättre sätt.”

Karin Lack Eriksson, projektledare och orienteringsledare inom TSF, BillerudKorsnäs Frövi.

Operatören Leif Svensson och platschef Patrik Wass på Södra Wood Kinda i östgötska Kisa.

Den inbyggda bromsen som ska motverka de farliga genvägarna

Genvägen via ”Jag-ska-bara...” har genom åren orsakat många olyckor inom industrin. På Södra Wood Kinda, sågverket i utkanten av Kisa, arbetar man aktivt för att förstärka positiva beteenden och säkra arbetssätt.

– Operatörerna gör BBS-ronder på den egna arbetsplatsen, max en kvart långa och man noterar som mest två avvikelser som ska åtgärdas varje gång, berättar sågverkschefen Patrik Wass.

Han poängterar att BBS-ronderna inte ersätter de vanliga skyddsronder:

– Nej, men BBS-ronderna plockar de lågt hängande frukterna.

BBS-arbetet på sågverket har pågått ett år och varje chef har ett ansvar för att de ge-

nomförs. Nu i början är också en chef med på varje rond men på sikt ska de skötas av operatörerna själva.

Allt började med en gemensam utbildning som resulterade i ett grupparbete där alla anställda fick analysera tänkbara tillbud och olyckor. Man diskuterade stress, bristande arbetsinstruktioner och utbildning bland annat:

– Vi insåg efter genomgången att våra egna beslut låg bakom 90-95 procent av alla

olyckor och tillbud, berättar Patrik Wass.

Förändra en gammal kultur

Med systematik och en fast struktur som bygger på enkelhet i vardagen ska man steg för steg förändra en gammal kultur, sakta öka insikten av risker i felaktiga beteenden. Målet är engagerade och motiverade medarbetarna som bidrar till ett säkrare arbetssätt med vana av att leta rätt istället för fel. Att alltid observera och öppet och ärligt ge varandra feedback - att göra medvetet säkra val.

– Men det är inte lätt att indirekt erkänna att man kanske borde arbetat på ett annat sätt sedan länge, säger Patrik Wass.

>>

Istället för ”...jag ska bara” ta ett steg tillbaka att alltid ha en inbyggd broms

Vi är varandras arbetsmiljö, säger Kristina Puke Bondesson.

Med extra fokus på säkra beteenden

Kristina Puke Bondesson, HR-specialist på Södra, med inriktning Hälsa och arbetsmiljö, betonar vikten av att medvetandegöra vårt beteende för att förhindra risker i vår arbetsmiljö.

– Genom BBS inriktar vi oss på att förstärka det positiva, det som är bra, skapa en vana av leta rätt i stället för fel. Genom att hitta, träna på och använda sig av säkra beteenden i sitt arbete och förstärka dessa, skapas engagemang i säkerhetsarbetet, som bidrar till att motivera till säkrare arbetssätt.

Enkla att genomföra

Med planerade och systematiska samtal kring säkra och riskfyllda beteenden vill man kunna arbeta proaktivt och skapa säkra beteenden.

Inom Södra Wood är BBS kopplad till lean och arbetet med ständiga förbättringar.

– Det ger oss möjlighet att bygga upp ett systematiskt arbetssätt för att förstärka de beteenden som fungerar bra och som vi vill

ha på vår arbetsplats, säger Kristina Puke Bondesson.

Inom koncernen är Södra Wood först ut med att genomföra utbildning i beteendebaserad säkerhet. Intresse finns även inom andra affärsområden.

– Vi arbetar nu med att lyfta in BBS-utbildningen i Södras kompetensverktyg. Syftet med utbildningen är att öka varje medarbetares insikt i hur vi tillsammans arbetar för att skapa och upprätthålla en trygg och säker arbetsmiljö.

Ökar kunskapen

– Med hjälp av strukturerade BBS-samtal och observationer om varför vi agerar som vi gör ökar kunskapen och omsorgen om varandra, betonar hon.

Förändring börjar med att medvetandegöra och ett ökat ansvarstagande för den egna arbetsmiljön.

– Då ökar också säkerheten för alla och vi främjar en kultur som utgår ifrån att ta fasta på att vi bryr oss om varandra, att ”vi är varandras arbetsmiljö” – ledorden inom Södra Woods säkerhets- och arbetsmiljöarbete, säger Kristina Puke Bondesson.

Miss a inte Forum - 6 februari

Boka redan nu den 6 februari och ta chansen att delta på Sirius Forum 2019, som arrangeras av parterna inom skogsindustrin.

Som en uppföljning på förra årets succé, sätter vi denna gång fokus på hur vi skapar en hälsosam arbetsmiljö för det viktigaste vi har – hjärnan.

Sirius Forum kommer att belysa detta spännande ämne från olika vinklar. Här ingår såväl det individuella som det organisatoriska perspektivet. Enkelt uttryckt – hur får vi hjärnkoll på arbetsmiljön?

Målgruppen är nyckelpersoner

Målgruppen är nyckelpersoner i företag inom massa papper, sågverk och skogsbruk. Vi vänder oss till dig som har en ledande ställning i företaget eller i fackliga organisationer.

Deltagaravgiften är 800 kronor. Sirius Forum genomförs denna gång i Näringslivets hus på Storgatan 19, Stockholm.

(Anmälningar via www.industrisirius.se).

Intresset har varit stort de senaste årens Forum, så anmäl dig senast 31 december om du vill vara säker på en plats!

Under hösten kommer en inbjudan att gå ut.

Friskvård och Rehabilitering

Centralfonden verkar för ett hållbart arbetsliv för anställda inom skogsbruk och skogsindustri

Hälsoutmaningen – rolig och peppande!

Södra riktar sin nya satsning "Hälsoutmaningen" till samtliga 3300 anställda. Under ca två månader under hösten finns möjligheten att utmana varandra i lag eller individuellt. Det kan handla om fysisk aktivitet och motion, klimatsmart arbetspendling eller andra

hälsosamma val. Alla som deltar samlar poäng på företagets tävlingswebb, via en app eller dator. Syftet är att stärka den egna hälsan och öka motivationen till fysisk aktivitet och bättre vanor. Men det handlar också om att skapa gemenskap och vi-känsla inom koncernen. Hälsoutmaningen ska både vara rolig och peppande!

Tidningen Sirius ges ut av Sirius, Skogsindustrins råd för Industriell Utveckling i samverkan.

Ansvarig utgivare: Mårten Ericsson.

Sirius på nätet: www.industrisirius.se

Text: Där inget annat anges, Sven Magnusson.

Foto: Där inget annat anges, Mårten Ericsson och Sven Magnusson

sirius
SKOGSINDUSTRINS RÅD FÖR INDUSTRIELL UTVECKLING I SAMVERKAN

Vill du ha ett personligt utskick av Sirius via mejl?

Gå in på vår hemsida och fyll i dina uppgifter: www.industrisirius.se

Via info@industrisirius.se kan du också avbeställa tidningen